

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOŠ FORMA

2025-09-04 Nr. NV-2019

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-25-886(2) TAIS NR.-25-6419(3)		DĖL VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTATYMO NR. IX-886 15, 15¹ IR 41 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 41¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO, APLINKOS MONITORINGO ĮSTATYMO NR. VIII-529 2, 9 IR 10 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 589 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 45¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTU		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne	<i>Sveikatos apsaugos ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Grąžinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Projektais siekiama saugoti aplinkos orą nuo kvapų taršos, susijusios su ūkine veikla, mažinti jos daromą neigiamą poveikį žmonių sveikatai ir nustatyti atitinkamas priemones, taip pat paskatinti aktyvų ūkio subjektų įsitraukimą į kvapų valdymą, sudaryti sąlygas jiems stebėti faktinius kvapų išmetimus ir operatyviai reaguojant į galimas neatitiktis.

Siūloma sudaryti sąlygas greičiau sužinoti apie ūkinės veiklos esamą ar galimą taršą kvapais, jos galimą neigiamą poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai, skatinti operatyviau ieškoti kvapų atsiradimo ir sklidimo priežasčių ir jas laiku pašalinti: Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrai (toliau-NVSC) efektyviau vykdyti kvapų kontrolę, o nustačius pažeidimus, taikyti administracines poveikio priemones, suteikti įgaliojimus NVSC vykdyti ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų kontrolę; užtikrinti, kad fizinis ar juridinis asmuo, eksploatuodamas ūkinės veiklos objektą, kurio veikla susijusi su kenksmingu poveikiu aplinkai, privalėtų savo lėšomis stebėti aplinkos teršimo laipsnį bei teršimo poveikį aplinkai.

Šiuo metu:

➤ teisės aktuose *nereglamentuota, kad įmonės turi stebėti, kaip jos laikosi leistinų kvapo emisijų.*

Pagal galiojančius teisės aktus, jos privalo laikytis taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (toliau-TIPK) leidime ir taršos leidime nustatytų sąlygų dėl kvapų valdymo, bet nėra pareigos stebėti, ar laikomasi nustatytų sąlygų. Šiuo metu NVSC kvapų kontrolės metu nustato, kad nesilaikoma leidimuose nustatytų taršos šaltiniuose leistinų kvapo emisijų, kai jau yra gavęs gyventojų skundus dėl nepageidaujamų kvapų.

➤ NVSC *neturi įgaliojimų savarankiškai taikyti administracinių poveikio priemonių už nustatytus pažeidimus*, dėl ko ūkio subjektai neskatinami taikyti kvapų prevencijos ar taršos mažinimo priemonių. NVSC teikiami prašymai Aplinkos apsaugos agentūrai griežtinti išduotų leidimų sąlygas yra nepakankamai operatyvi priemonė, siekiant užtikrinti, kad ūkio subjektai laiku imtųsi priemonių, kad kvapų emisijos neviršytų leidžiamų normų.

➤ Atsižvelgiant į kvapo koncentracijos gyvenamosios aplinkos ore nustatymo metodo specifiką, NVSC, nagrinėdamas skundus dėl taršos kvapais, negali atlikti visų kvapų kontrolės procedūrų ir išnagrinėti gyventojų skundų per numatytus terminus, todėl reikalingas teisės aktų koregavimas dėl terminų.

➤ *Kadangi kvapų koncentracijos nustatymo tyrimai ir modeliavimas yra labai brangūs, siūloma finansinę naštą už atliktus tyrimus, įrodančius leidimuose numatytų kvapų sąlygų nesilaikymą, numatyti ūkio subjektams.*

Vieno objekto kvapų koncentracijos ištyrimas ir modeliavimas atsieina virš 4 tūkst. eurų. 2024 m. buvo atlikti 197 kvapų laboratoriniai tyrimai, kurie atsiėjo virš 47 tūkst. eurų, atlikta 18 kvapų modeliavimų – arti 47 tūkst. eurų. Iš valstybės biudžeto reikėjo virš 94 tūkst. eurų.

Projektais įgyvendinamos Vyriausybės programos nuostatos: „Apsaugoti gyvenamąją aplinką nuo kenksmingo kvapų poveikio ir peržiūrėti kvapų valdymo mechanizmą (kvapų stebėsenos ir laboratorinių tyrimų plėtros klausimus, visuomenės sveikatos saugos procedūras).“

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo projektu siūloma:

- išplėsti NVSC funkcijas kvapų valdymo procese (papildant vykdomo ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų kontrole);
- numatyti kvapų kontrolės teisinį reglamentavimą – įtvirtinti, kad kvapų kontrolė vykdoma sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;
- nustatyti asmenų skundų dėl kvapų nagrinėjimo terminus;
- numatyti kvapų kontrolės metu atliekamų laboratorinių tyrimų ir kvapo sklaidos modeliavimų sąnaudų nustatymo metodiką ir apmokėjimą.

Aplinkos monitoringo įstatymo projekte siūloma:

- nustatyti įpareigojimą ūkio subjektams vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų, kai jiems TIPK leidime arba taršos leidime nustatyta sąlyga vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų;
- nustatyti, kad sveikatos apsaugos ministras nustatydamas kriterijus atsižvelgs į kvapų sklaidai palankias vietovės sąlygas, turimą informaciją apie ūkines veiklas, dėl kurių kvapų dažniausiai pasitaiko skundų, prognozuojamos kvapo koncentracijos gyvenamojoje aplinkoje lygius ir kitus svarbius aspektus.
- įstatymas netaikomas ūkio subjektams, kurie paraišką TIPK leidimui gauti ar pakeisti arba paraišką taršos leidimui gauti ar pakeisti pateikė iki įstatymo projekto įsigaliojimo;
- įtvirtinti, kad ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų programos turinį, jos rengimo, derinimo, vykdymo, kontrolės užtikrinimo ir informacijos teikimo tvarką nustatys Sveikatos apsaugos ministerija;
- nustatyti, kad ūkio subjektams iki šio įstatymo įsigaliojimo išduoti TIPK leidimai ir taršos leidimai dėl šio įstatymu pakeistų Aplinkos monitoringo įstatymo nuostatų Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 19¹ straipsnio 12 dalies 2 ar 3 punkte arba 19² straipsnio 9 dalies 2 ar 3 punkte nustatytu pagrindu keičiami tik esant kitoms Aplinkos apsaugos įstatymo 19¹ straipsnio 12 dalyje arba 19² straipsnio 9 dalyje nurodytoms TIPK ir kontrolės leidimo arba taršos leidimo keitimo sąlygoms, t. y., kad šis Aplinkos monitoringo įstatymo pakeitimas (šio Aplinkos monitoringo įstatymo projekto priėmimas) nebūtų laikomas atveju, kai reikia keisti visus TIPK leidimus ar taršos leidimus;
- nustatyti, kad ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų, išskyrus vykdomo savanoriškai, vykdymą kontroliuoja NVSC.

Administracinių nusižengimų kodekso projektu siūloma nustatyti administracinę atsakomybę atsakingiems asmenims, kai ūkinės ar kitokios veiklos vykdytojas nesilaiko taršos ar TIPK leidime nustatytų kvapų valdymo sąlygų., Įgaliojimai vykdyti administracinių nusižengimų teiseną už minimus pažeidimus suteikiami NVSC.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Aiškinamajame rašte nurodyta, kad Įstatymams įgyvendinti papildomų lėšų nereikės.

Priėmus Įstatymų projektus reikės pakeisti sveikatos apsaugos ministro įsakymus, reglamentuojančius kvapus ir NVSC funkcijas bei priimti įsakymus dėl ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų programos turinio, jos rengimo, derinimo, vykdymo, kontrolės užtikrinimo ir informacijos teikimo tvarkos ir kriterijų bei laboratorinių tyrimų ir kvapo sklaidos modeliavimo sąnaudų nustatymo metodiką ir jų apmokėjimo tvarką.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektai suderintas be pastabų su Finansų ministerija, Susisiekimo ministerija, Aplinkos apsaugos agentūra ir Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba.

Pastabas pateikė Žemės ūkio ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Aplinkos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Aplinkos apsaugos departamentas, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos pramoninkų konfederacija, Lietuvos žemės ūkio taryba, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai. Paaiškinimai ir argumentai į pastabas, į kurias atsižvelgta iš dalies ar neatsižvelgta pateikti pridedamoje derinimo pažymoje.

Projektai patikslinti atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupę pastabas (2025-07-18 išvada Nr.NV-11642).

Atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2025-09-03 išvadą Nr. NV-2014, turi būti patikslintas aiškinamasis raštas.

Projektai patikslinti atsižvelgiant į Ministro Pirmininko patarėjo E. Navicko pastabą.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

PAŽYMA PARENGĖ	Aurelija Urbonienė
	<i>Socialinės politikos grupė</i>